

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

XX. Qualem in Diuinis Distinctionem agnoscant Luthero-caluinistae?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

tura, id est, essentia. S. Cyrillus l. 1. de *Trin.* derivat vere ὁσία ex c. 3. Exo. *Ego sū ὁ ὢν qui sum*. ab ὢν autem ὁσία est. Aug. tract. 97. in Ioan. 10. *Ego & Pater Vnum sumus*: hic sensum vocis Essentia & ὁμοῦστος ait contineri. Ambr. l. 3. de fide c. 7. ait similibus vti vocibus Scripturam: ut Luc. 6. τὸν ἄρτον ἡμῶν ἐπιτίστον, Deut. 16. λαὸν περιέστον.

2. DE NOVITATE & Ariani querantur olim: sed iniuriā. Nam & iam tum vox antiqua fuit S. Dionysio visita, Origeni, Synodis Arimini & Selucia. Quò mendaciores sunt Transylviani, id in Nicæno natum ac novatum coepisse asserentes, lib. 1. cap. 3.

NOTA. Vox una ὁμοῦστος tres iugulavit hæresiarchas 1. Sabellium, dicentem: Pater & Filius eandem habent essentiam; sed unus non est ab alio. 2. Arium dicentem: Filius est à Patre; sed non habet eandem essentiam. 3. Samosatenum eam corporaliter intelligentem: quò significet duas substantias; sed eiusdem speciei: velut Petrus & Paulus sunt eiusdem speciei homines. Itaque ὁμοῦστος denotat tria: Vnitatem essentia, contra Arium; & Distinctionem personarum, contra Sabellium: & differentiam numericam, non specificam, contra Samosatenum.

II. HYPOSTASIS est essentia existens in se, non in alio. Vnde Essentia est communicabilis; hypostasis non. Nam quod est in se, non est in alio: Additque essentia modum & proprietatem. Vnde vno in Deo tres sunt hypostases, seu existendi proprietates. Hebr. 1. *Qui cum sis splendor gloriæ & figura ὁμοῦστος*. Et si hypostasis significet variè in

Scriptura; nunc substantiam, nunc Essentiam. Transylviani pertendunt solam significare essentiam. Male.

III. PERSONA theologicè significat substantiam intelligentis naturæ: grammaticis etiam denotat qualitatem personæ.

IV. PROPRIETATES sunt Paternitas, Filatio, PROCESSIO. Hæc, quatenus distinguunt personas, dicuntur NOTIONES.

V. CIRCUMINCESSIO est intima vni^a personæ in alia inhabitatio mutua.

VI. TRINITAS solum personas signat; non enim est Trium unitas.

QVÆSTIO XX.

Qualem in Divinis Distinctionem agnoscunt Luthero-caluinistæ?

LECTOREM hic moneo, recolat Luthera & Caluiniana pronūciata; quæ superius quæst. 7. 9. 11. 12. in medium attulimus; conseratque cum Transylvanis, quæst. 8. Intelliget manifestè, à plerisque solum Patrem appellari Deum verum: At Filium, Virtutem, Energiam; Tres gradus distinguere. His tres esse Deos subordinatos; istis Vnum, sed tres Proprietates alijs aliud videri: Adeo, ut negent trium in Essentia Vnitatem, Aequalitatem, Consubstantialitatem. &c. Utq; Distinctionem inferant alijs realem in Essentia & æqualem; gradualement alijs; alijs in hypostasibus distinctionem fingant rationis solius: Quaternitatem alijs inducere videantur; fingere alijs Christum Deum temporalem: Coniunctionem alijs accidentalem in Christo: Bipersonalem alijs: Alijs Humanitatis deificatæ Ubiquitatem: ab alijs alia monstris monstra pariuntur; ut Satan nulla in re mage varius ludat, quā

ia

in Vna Summa ac immutabili Diuinitate, Christique Humanitate. Noshic solum de distinctione in Deo.

I. LVTHERO-CALVINIANI, quidam initio; at nunc vix pauculi: potissimum verò & Transyluani. cum Samosatensis distinctionem negant Personalem.

AVTOR. AT Negarunt olim & hæresiarchæ Hermogenes, Praxeas, Noëtus, Sabellius, teste Augustino *lib. 1. de heres. c. 41.* Paulus Samos. & Photinus apud Hilar. *lib. de Synodis.*

II. Iisdem se Tritheitas esse reipsa placuit.

AVTOR. AT Placuit prius olim, apud Niceph. *l. 18. hist. c. 48.* Philopono hæresiarchæ sub annum 535. Gallo, sub annum 1090. teste S. Anselmo *lib. de Incarn.* 2. Placuit Ioachimo Abbati, sub annu 1590. 3. Raym. Lullo. sub annu 1290. 4. Demum Val. Gentili: Tres æternos esse spiritus, seu mentes, essentiali numero differentes.

III. Eisdem visum, tres esse inæquales.

AVTOR. At ita visum prius Ario, sub annum 324. apud Theodoretum *l. 4. hæret. fabul. Epiph. hæresi 69.* Visum & Gentili, Vnum esse Essentialiorem, Essentialiatis duos, imperfectos.

IV. Rursus iidem, (cum Ario.) tria distincta agnoscunt; re tamen ipsa non agnoscunt intimam distinctionem sic, ut una trikus insit Essentiali. Vnde ridet voces prædictas quasi. 19 dicuntque in Deo Personam esse phantasticam & diabolicam: ita GENTILIS.

V. Transyluani, à Patre Christum distinguunt eo, quod Christum purum asserant hominem, & ante Incarnationem in Deo distinctionem agnoscant nullam. Patet eorum *l. 2. c. 4.* Vbi addunt, Cū in Veteri Test. legitur de Verbo, de Spiritu S.; tunc intelligi potentias seu virtutes eius, nil ab eo distinctas: prædictaque ridet nomina:

AT ea odit Lutherus cum suis: sepul-

taque vult Calvinus.

VI. CALVINVS ait, *Dei Filius non est purus Actus; sed Compositum quid, & ex diuersis tanquam partibus coagmentatum: Quaru una est à semetipsa, altera à Patre: Vna genita, altera ingenta: Essentiam à seipso habet, Personam à Patre: Quatenus Filius, est à Patre: quatenus Deus, ex seipso.* Ita *Inst. l. 1. c. 13. §. 23.* & in explic. perfid. Gentilis, pag. 916. 919. & passim ad nauseam.

AVTOR. AT quis, nisi Choræbus aliquis, dixerit: Dauid est pater Salomonis, quā persona est, non quā homo? Parum hoc impio: en amplius.

CALVINVS *Harm. in Ioh. c. 1.* Christus ab æterno non fuit: Tū fuit, cum Deus à populo suo innocari nomine Patris coeptus est. Nec verò putes, id temerè sibi excidere calamo passum; aded triumphat in hoc: *Mibi, inquit, vnum hoc argumentum, ad confirmandam de Filij Dei æternitate conscientiam, instar mille semper erit. Putes Battī Sylphiū inuenisse; ita in verbis magnificus est ampullator.*

AVTOR. AT similiter sub Apostolorum tempora docuerunt Ebion & Cerinthus, teste Irenæo *lib. 1. c. 25. & 26.* & Paul. Samosatensis ac Photinus, teste Aug. *heresi 44. 45.* Sic & Seruetus, quem Calvinus exussit, *lib. 3. Trin. pag. 92.* Sic & Ministri Hungarici *lib. 2. c. 3.*

BEZA *lib. de hypost. vnione in Christo* ait: *Due personales sunt Vniones in Christo: Vna inter corpus & animam: altera inter Diuinitatem & Humanitatem.* Vide q. 22. infr.

Verum Doctrinā nos Orthodoxam stabiliam? cum symb. Athan. *Trinitatem in Vnitate veneramur.* I. Demonstratio. Qui accipit Esse ab alio, necessariò reipsa distinguitur ab eodem: Quippe fieri nequit, ut quis producat à seipso: Sed Filius accipit Esse à Patre, Sp. Sanctus ab utroque: Ergo realiter inuicem distin-

E 3 guuntur.

guuntur. *Rursus*: In Deo nil potest fingi inhærens, seu non subsistens per se; quia in Deo nullum est accidens, compositio nulla: Ergo hæc tria cum sint re distincta, sunt tria subsistentia, ac proinde hypostases tres. Hæc ratio de fide.

2. Testimonia en, quod Filius accepit Esse à Patre &c. Prou. 8. *Dominus possedit me*, id est, generando accepit me: hominem? Non: sed Deum de Deo: quia cum eo eram cuncta componens. Eccl. 24. *Sapientia primogenita ante omnem creaturam*. Col. 1. *Primogenitus Dei, & imago eius*.

An æternus idem? Col. 1. *in ipso & per ipsum condita sunt vniversa*. Heb. 1. *Per quem fecit & sacula*: Ergo æternus est. &c. Vide Bell. 1. 2. de Christo c. 6.

De Sp. Sancto, Ioan. 15. *Cum venerit Paracletus, quem Ego Mittam vobis à Patre, spiritum Veritatis; qui à Patre Procedit*. Mitti, procedere, est distingui ab alio: Et tamen adhuc, Ioh. 15. *Ego sum in Patre, & Pater in me est*. &c.

I. CONRADI VORSTII Calvinistæ Atheismos ex ipsius lib. de Attributis refert, & refutat R. P. Becanus in Manuali lib. 3. ca. 1. *Deus non est actu simpliciter infinitus, neque essendo, neque operando*. ET. *Est quidē purus Actus, sed hoc non vetat, quin simul in se sit finitus*. SVADET istis. Quia 1. Scriptura Deum non vocat infinitum. 2. Substantia Dei videtur ab Angelis. 3. Nulla materia, numerus, creatura est infinita: ergo nec Deus. 4. Potentia Dei non est infinita; cum ad Impossibilia se non extendat.

AVTOR. BECAN. AT, Pf. 144. *Magnitudo eius non est finis*. Baruch. 3. *Non habet finem excelsus, immensus, & Ens habens omnem gradum perfectionis*: Cuius Potentia dicitur solum re-

spectu Possibilium; sicut scientia dicitur respectu scibilium. Ergo.

II. VORSTIUS. pag. 235. In Scripturis affirmatur, Deum in substantia in cælo habitare; in terra verò sua virtute & sapientia nobis adesse. 2. *Alij Calvinistæ dicunt*; Christum in terris verum fuisse Deum, non ratione substantiæ Deitatis; sed Personæ Verbi: quod huic, non illi, Humanitas immediate fuerit iuncta. 3. *Alij dicunt*, Verum fuisse Deum in terris ratione substantiæ diuinæ: quod hæc manens in cælo potuerit efficere, vt Humanitas Christi in terra diuinitus subsisteret absque humana subsistentia. 4. *Alij dicunt*, Substantiam Dei ordinariè esse tantum in cælo: tamen Christo in terris degente fuit etiam in carne eius, & non alibi.

BECAN. DICIT AD I. I. Temerè Vorstius: Quia Ierem. 23. *Cælum & terram ego impleo*. Cypr. *Dei templum totus est mundus*. 2. Impiè: Quia si Deus solum in cælis; Ergo Christus in terris, non erat Deus. AD. II. Is error supponit Personam diuinam in terra posse existere sine Essentia diuina: at hæc duo sunt vnum quid simplicissimū ac inseparabilia. Vnde, Col. 2. *In Christo inhabitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter*. AD. III. Si nec Deitas, nec Persona Dei inerat Christo in terris, ergo Deus non erat; quia nihil Dei inerat ei. Siq; Deus vellet nos ita sustentare, Dij esse pariter possemus. Neq; Christus fuisset filius Dei magis, quā Sp. Sanctus; quia ea sustentatio fuisset opus Dei ad extra; sicque Christus fuisset tam Pater, & Spiritus S. quā filius.

AD. IV. Ergo Deus substantialiter de loco in locum moueretur: Tunc degissent in terra Personæ tres; cum nequeant separari. Quomodo igitur, Mat. 18. *Angeli*

eorum

eorum in cœlis semper vident faciem Patris?
Itaque secundum substantiam Deus est
ubique in mundo; secundum hyposta-
sin Filius Deierat in Christo.

III. VORSTIUS pag. 207. In Deo *Acci-*
dentia sunt ab ipsis Substantia longè diversa.
Quia Decreta Dei sunt 1. Multa, 2. Libera,
3. Non sunt ab æterno: At substantia Dei est
1. Unica, 2. Necessaria; 3. Ab æterno. Ergo
Decreta Dei sunt Accidentia, non substan-
tia.

AUTOR. AT substantia Dei est infi-
nitè perfecta, ut in se ulterius perfici ne-
queat; excluditq; omnē defectū: at mo-
dò perficeretur in se, si reciperet Accidē-
tia. 4. Quicquid Bonitatis est in crea-
turis, id omne inest Deo per modum
simplicissimæ formæ: at in illis est ali-
quid perfectionis substantialis, & acci-
dentalis: ergo totum inest Deo per sim-
plicissimæ formæ modū incōpositum.

DICO AD. I. Decreta DEI non
sunt multi actus Volūtatis; sed vnus sim-
plex: & in Deo non sunt multa, sed om-
nia vnum: actus enim intelligendi &
volendi in Deo sunt ipse Deus. Vnde *Es-*
se, Possesse, Operari nil differunt in Deo.
AD. II. Libera sunt quoad terminati-
onem ad obiecta: at necessaria in se: Vt,
Persona Verbi necessariò existit; at libe-
rè terminatur ad Humanitatem.

AD. III. Deus non producit novas in se
actiones, ut nos & Angeli; quia non re-
cipit accidentia perfectissimus: solum
terminatio Dei ad obiecta dat denomi-
nationes; ut quæ in tempore facta sit &
fiat. Neque in Deo causa libera necessa-
riò præcedit suum effectum; cū actiones
intellectus & voluntatis sint indiuisibi-
les, inque instanti producantur ab æter-
no; at terminantur ad obiecta in tēpore.

IV. VORSTIUS pag. 226. *Vulgò putant,*
Æternitatem totam simul existere, & omnibus
temporum differentiis coexistere: qua sententia
falsa est. Quia sequeretur præteritum, præ-
sens, futurum simul coexistere respectu æter-
nitatis. 2. Possesse Deum facere, ut præteri-
tum non sit verè præteritum: ut annus orbis
conditi primus esset hic præsens.

BECAN. AT, Æternitas Dei est sub-
stantia Dei, ait Vorstius; hæc verò est tota
simul & indiuisibilis; ergo & illa. Alio-
quin foret substantia mutabilis & cor-
ruptibilis: Partes autem temporis dūm
actū sunt, coexistunt æternitati.

QVÆSTIO XXI.

An Calviniani sint Autotheani?

AUTOR. I. Affirmat Genebrardus.
1. de Trin. & suspicatur Fr. Stanca-
rum illius hæreseos autorem extitisse:
quem subexcusat *Beza. l. 2. de Christo c. 19.*

Lindanus in 2. dialogo, Canisius in
præfat. de Ioh. Bapt. Calvinum auto-
rem eius faciunt. Ex errore hoc sequi-
tur Aut Sabellianismus hic: *Filium non di-*
stingui personaliter à Patre: Aut Manicheis-
mus ille: *Filium à Patre distingui etiam na-*
tura, & non esse Dei Filium, sed aliud Prin-
cipium.

II. Negat Bellarminus, quoad sen-
tentiam, cum docuisse Autotheismum.
I. Probat: quòd *Instit. 2. c. 13. §. 13.* fate-
tur, Vnam numero naturam esse in tri-
bus distinctis personis. 2. Idem, *Instit.*
1. c. 13. §. 19. Filium asserit genitum à Pa-
tre. *Ibid §. 23.* Essentiam Patris Filio cō-
municatam. *Ibid §. 15.* Essentiam di-
stinguit à Personis ratione solum, non
realiter. 3. Idem Beza in *axiomatis de*
de Trinit. Et Iosias Simlerus *epist. ad Po-*

lon.